

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ТА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

БРИНЦЕВ ВАСИЛЬ ДМИТРОВИЧ

доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

УДК 342.56

DOI 10.37772/2518-1718-2021-2(34)-1

ПРОБЛЕМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЛОЖЕНЬ «НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ 2030» У НОРМАТИВНУ БАЗУ ЕЛЕКТРОННОГО СУДУ УКРАЇНИ

*«Атмосфера тотальної недовіри до судів і суддів в Україні є рушійною силою цифровізації судочинства»
/авторський висновок/*

Стаття присвячена дослідженню підсумків попередніх етапів цифровізації економіки і судочинства та шляхів трансформації нового економічного курсу через впровадження верховенства права, окресленого «Національною економічною стратегією на період до 2030 року», у національну модель електронного суду України.

Ключові слова: національна економічна стратегія, верховенство права в економічній стратегії, цифровізація судочинства, електронний суд, суд у смартфоні, «Стратегія – 2030».

Постановка проблеми. Затвердження у Україні «Національної економічної стратегії на період до 2030 року» (далі – «Стратегія – 2030») спонукає до всебічного аналізу виконання попередніх програм і галузевих «стратегій» і «концепцій», дія яких завершилась у 2020 році, та опрацювання шляхів реалізації окремих розділів стратегічного курсу економічного розвитку держави, зокрема їх трансформацію у судоустрійне законодавство.

Викликає схвальну оцінку підхід авторів-розробників «Стратегії – 2030» і виділення у якості одного з ключових напрямів «верховенства права» з постановковою ціллю «забезпечення справедливого правосуддя в Україні, що базується на верховенстві права, захисті прав і свобод людини, фізичних та юридичних осіб», з одночасним акцентуванням на проблемі, зумовленої «низьким рівнем довіри до судової системи»; «недосконалістю електронних сервісів у діяльності судів» та «лише частковим запровадженням

електронного судочинства». Саме тому Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР) має намір у 2021 році розпочати в Україні проект з утворення он-лайн судів. Втілення такої інноваційної програми утворює передумови до реальності проголошеного державного курсу на «суд у смартфоні»¹ і стимулює до невідкладних заходів щодо розробки нормативної бази з впровадження грандіозних стратегічних планів у життя.

Метою цієї статті є дослідження стану взаємозв'язку інноваційних процесів в економіці з впровадженням української моделі електронного суду і пошук шляхів цифровізації процедур доступу до правосуддя з одночасним опрацюванням пропо-

¹ Згідно з концепцією української Ради реформ «суд у смартфоні» – можливість подавати позови в он-лайн режимі, сплачувати судові збори, надавати в електронному вигляді судові докази, відслідковувати рух у справі, отримувати копії рішень он-лайн.

зицій щодо шляхів трансформації положень «Стратегії – 2030» в конкретні законопроекти, що удосконалюють національну модель судочинства за рахунок впровадження сучасних інформаційних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що до 2021 року дослідники інноваційної сфери і шляхів удосконалення економічного розвитку не пов'язували ці процеси зі станом дії в країні принципу верховенства права, не кажучи вже про з'ясування взаємозв'язку з впровадженням електронного судочинства.

Активізація сучасних наукових розвідок стосовно цифровізації ключових інститутів судочинства свідчить про зростання рівня актуальності пропозицій з активізації розпочатих перетворень і впровадженні осучаснених моделей електронного суду. Проблеми технічного забезпечення судової системи і унормування процедур із застосуванням комп'ютерних програм тривалий час знаходяться у полі зору суддів [1, 2, 3].

Питанням впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в українське судочинство з аналізами окремих аспектів цифровізації судів України присвячені роботи В. Білоуса, І. Боголюбського, О. Головченко, Н. Голубевої, І. Ізарової, А. Каламайко, Н. Кушакової-Костицької, Н. Логінової та ін.

Виклад основного матеріалу. Підґрунтям для формування національної нормативної бази інформаційного простору окрім розгалуженої емпіричної бази слугують директивні документи ООН та структур Ради Європи і Європейського Союзу, стратегії та концепції розвитку інформаційного права окремих держав. Сучасний всебічний аналіз поглядів світової філософсько-правової думки на формування інформаційного суспільства з проникненням у філософію формування знань дає підстави для висновку, що «глобальна інформаційна цивілізація є рівнем розвитку світового співтовариства і зумовила появу нової галузі інформаційного права, яке можна трактувати як віртуальне право, оскільки предметом його дослідження є віртуальні взаємовідносини між суб'єктами, які діють у цьому просторі» [4, с. 5–9].

Організацією об'єднаних націй у 2003 році побудову інформаційного суспільства проголошено глобальним завданням нового тисячоліття [5]. При цьому повагу викликає реалістичність підходів до строків впровадження окремих складових інформаційного простору, зокрема і щодо розбудови електронного правосуддя.

Єдність щодо змістовного наповнення цього поняття дають Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи, у яких запропоновано під «електронним правосуддям» розуміти «використання ІКТ (інформаційних та комунікаційних технологій) у реалізації

усіма зацікавленими сторонами в юридичній сфері з метою підвищення ефективності та якості державних служб, зокрема і приватних осіб, включаючи електронні засоби комунікації, обмін даними, а також доступ до судової інформації» [6].

Єдиний цифровий ринок (Digital Single Market) визначається як ринок, на якому забезпечується вільний рух товарів, послуг, капіталу і де громадяни і підприємства можуть легко отримати доступ і управління діяльністю в умовах справедливої конкуренції і високого рівня захисту персональних даних незалежно від національності чи місця мешкання.

Стратегія єдиного цифрового ринку будується на трьох ключових складових: покращення доступу через Інтернет для споживачів і бізнесу до товарів і послуг на усій території ЄС; створення умов для цифрових мереж і послуг в усіх галузях; збільшення потенціалу європейської цифрової економіки. Очікується, що єдиний цифровий ринок буде сприяти інноваціям, приносячи 415 млрд. євро в рік для економіки ЄС зі створенням більшої кількості робочих місць [7].

Стосовно цифровізації у системі судової влади слід зазначити, що початкові її етапи пододала більшість країн Європейського Союзу і розвинутих держав Азії. В Україні рішення про впровадження електронного суду було прийнято у 2011 році, а реальні заходи щодо його застосування здійснюються з 2015 року. Перша операційна система у тестовому режимі запрацювала 4 червня 2018 року. За повідомленням у засобах масової інформації за 2019 рік у судах України розглянуто 2 505 468 справ і лише 17 500 з них вирішено з застосуванням сервісу «електронний суд», що складає менше 2-х відсотків від загальної кількості проваджень.

Враховуючи перманентний характер хронічного недофінансування судів, реальний стан комп'ютерної грамотності не тільки працівників суду, а й широких верств населення та стан нормативного забезпечення процесу цифровізації судочинства, цей показник пропонується вважати задовільним. Більш розгорнуті оцінки з детальним аналізом подолання окремих проблем на шляху впровадження електронного суду містяться в роботах сучасних дослідників [8].

Не дивлячись на багатоманітність позицій у розкритті ключових понять, в Україні почала формуватись стала точка зору, що система електронного судочинства є одним з елементів електронного урядування, як спосіб організації державної влади за допомогою інформаційних мереж з використанням у судочинстві сучасних інформаційних технологій [9, с. 139].

Як слушно наголошують Ю. Пасмор і А. Стріжкова, вирішення сучасних проблем впровадження цифрових технологій в усі сфери життя можливе

завдяки успішному поєднанню і використанню online комунікацій, відкритих інновацій, дотриманні принципів відкритого доступу, побудові цифрового суспільства [10, с. 168].

Основними нормативними актами програмного характеру стосовно організації діяльності електронного суду на першому етапі (2015–2020 роки) були: «Стратегія розвитку судової системи в Україні на 2015–2020 роки», прийнята відповідно до плану, ухваленому XI з'їздом суддів України (від 22.02.2013 року), та «Концепція електронного суду України 2012–2020», розроблена Державним підприємством «Інформаційні судові системи».

Дана Концепція, розроблена фахівцями IT, мала характер додатку до названої стратегії. У переважній більшості своїх положень вона носила суто технічний характер і виконувала функцію унормування технологічних процедур: подачі заяв до суду з видаленого АРМ, відправки і реєстрації документів в електронному вигляді тощо. У зв'язку з її розробкою «айтішніками» концепція фактично не мала положень чисто нормативного характеру і унормування процедур впровадження інноваційного продукту, яким є різноманітне програмне забезпечення електронного суду.

Фактично документ, отримавший найменування «концепція», виконав роль технологічного плану втілення у життя 3-х початкових завдань цифровізації судочинства:

– надання можливостей громадянину або організації направити до будь-якого суду країни підписану ЕЦП позовну заяву (апеляційну або касаційну скаргу) разом з пакетом супутніх документів за допомогою мережі «Інтернет»;

– надсилання «стороні процесу» електронної копії процесуального документа або повістки засобами електронного та мобільного зв'язку (e-mail або sms);

– розробки та впровадження універсального формату обміну даними, завдяки якому стала можливою передача справ та документів між автоматизованими системами документообігу [11].

Зараз вже пізно піддавати критиці як зміст окремих положень документу, так і суб'єктний склад його прийняття.

Разом з тим з метою підвищення ефективності подальших програм і забезпечення їх прийняття (затвердження) належними суб'єктами державної влади і повноти перспективного нормативного планування слід невідкладно положення багатостраждального законопроекту «Про нормативні акти України» доповнити спеціальним розділом «Програмне нормативне забезпечення», у якому дати визначення понять: державна програма, стратегія, концепція...

Автором ще у 2013 році було запропоновано закріпити офіційний статус концепції нормативно-пра-

вового акту як «координуючого (програмного) документа, в якому узгоджується питання взаємодії його положень з офіційною доктриною правової держави і суміжними галузями права» [12, с. 211].

Пропозиція зберігає актуальність і в даний час.

Крім того, відповідно до конституційних засад потрібно визначитись з питаннями щодо суб'єктів затвердження профільних і загальнодержавних стратегій і концепцій. Так, Конституцією України затвердження загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку віднесено до повноважень Верховної Ради України (пункт 6 частина 1 статті 85). У науковій літературі не до кінця з'ясованим залишається співвідношення цієї норми з положеннями пункту 4 частини 1 статті 116 Конституції України, який покладає на Кабінет Міністрів України «розробку і здійснення» загальнодержавних програм економічного, науково-технічного і культурного розвитку України.

Зіставлення наведених конституційних положень дає підстави до висновку, що конституційними слід вважати лише державні програми, затвержені Верховною Радою України. Однак в останні часи в Україні набула поширення практика затвердження окремих «стратегій» розвитку не тільки Кабінетом Міністрів, а й Президентом України. Це дає підстави наголосити на необхідності відрізнити загальнодержавні програми, визначені Основним Законом України, від допоміжних актів, якими є «стратегії» та «концепції» у разі їх затвердження суб'єктами, визначеними законом, що у такому разі не позбавляє їх статусу загальнообов'язкового характеру і необхідності виконання відповідними суб'єктами структур державної влади.

Такий підхід дає підстави погоджуватися з висновком про те, що «стратегія соціально-економічного розвитку країни – це сформовані на довгостроковий період напрямки розвитку країни у цілому і кожного з її регіонів окремо, включаючи систему заходів, які забезпечують досягнення поставлених цілей» [13, с. 12].

Це визначення економістів доцільно доповнити положеннями про багатовекторність «стратегій» і їх ознаку програмного правового забезпечення окремих галузей суспільного розвитку.

Характерною особливістю стратегій і концепцій економічного розвитку перших років третього тисячоліття є їх спрямованість на напрямках суто економічного розвитку реформи [14]. Поступово національні програмні нормативні акти починають набувати ознак більшої розгалуженості з охопленням засад правового регулювання, врахування досягнень інноваційних процесів і вимог міжнародно-правових актів програмного характеру.

У грудні 2018 року Європейська комісія з питань ефективності правосуддя прийняла «Етичну хартію про використання штучного інтелекту в судових системах та їх середовищі». В розвиток положень цього міжнародно-правового акту Розпорядженням Кабінету Міністрів України 2 грудня 2020 року було затверджено «Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні». І в ній визначено, зокрема, напрями державної політики в економіці та державному управлінні, у яких можуть бути задіяні технології штучного інтелекту.

Стосовно сфери правосуддя «концепція» передбачає реалізацію таких завдань:

- подальший розвиток уже наявних технологій у сфері відправлення правосуддя (ЕСІПІС, Електронний суд, єдиний реєстр досудових розслідувань);
- упровадження консультативних програм на основі штучного інтелекту, які відкриють доступ до юридичної консультації широким верствам населення;
- попередження суспільно-небезпечних явищ шляхом аналізу наявних даних за допомогою штучного інтелекту;
- визначення необхідних заходів ресоціалізації засуджених шляхом проведення аналізу наявних даних за допомогою технологій штучного інтелекту;
- винесення судових рішень у справах незначної складності (за взаємною згодою) сторін на основі аналізу, здійсненого з використанням технологій штучного інтелекту, стану дотримання законодавства та судової практики [15].

Повне цитування положень цього підзаконного нормативного акта здійснено з метою не тільки продемонструвати фантастичність запропонованих заходів щодо упровадження штучного інтелекту у правосуддя, а й у наступному узгодити ці напрями з відповідними положеннями інших стратегій.

У цьому контексті потребують спеціальної експертної оцінки фахівців сфери ІТ сучасні наукові досягнення, базуючись на яких можлива побудова національної моделі програмного забезпечення штучного інтелекту, зокрема потенційні можливості технології блокчейну, яка представляє собою розподілену базу даних, що підтримує перелік записів так званих інформаційних блоків, кількість яких постійно зростає.

Для подальшої деталізації як технічних, так і правових концептуальних підходів у цьому напрямку є корисним здійснений колективом авторів аналіз стану інформатизації українського суспільства у системному зв'язку з реальним утвердженням в Україні доктрини конституціоналізму з узгодженням шляхів трансформації у національну правову базу міжнародних стандартів електронного урядування [16].

Побудова в державі сталій системи електронного урядування є запорукою синхронного розвитку елек-

тронного суду як однієї з ключових складових загальної цифровізації суспільства. Для утворення передумов отримання позитивних результатів у процесі інформатизації необхідно досягти узгодження у розробці науково-технологічних моделей з унормуванням процесів їх впровадження.

Саме така спрямованість «Стратегії – 2030» заслуговує схвальної оцінки. Характерною її особливістю, крім її значних обсягів (243 сторінки), є не тільки декларування необхідності застосування «верховенства права», а й детальне унормування конкретних шляхів його впровадження. Серед 20 напрямів стратегічного розвитку цьому принципу приділяється ключове значення. При цьому сутність верховенства права розкривається через «правову державу, яка забезпечує права і свободи людини, право власності, відстоює справедливість та інтереси суспільства» [17, с. 1–243].

За стратегічною ціллю 2 цього напрямку планується досягти «забезпечення справедливого правосуддя в Україні, що базується на верховенстві права, захисті прав і свобод людини, фізичних та юридичних осіб». У якості недоліків сучасного стану правосуддя виділяються:

- недосконалість електронних сервісів у діяльності судів та лише часткове запровадження електронного судочинства;
- слабкорозвинута система альтернативного розв'язання спорів;
- відсутність усталеної судової практики;
- незадовільна матеріально-технічна база судів [17, с. 22–23].

Більшість цих недоліків зумовлені невиконанням раніше прийнятих стратегій і концепцій. Так, у 2020 році вичерпала свою дію у часі попередня стратегія [18], якою планувалося здійснити 62 реформи. Серед яких пріоритетними були визначені 8 реформ, зокрема, правоохоронних органів, системи національної безпеки, податкова, судова...¹

В даній роботі є необхідність зосередитись на виявленні причин неієвності окремих механізмів електронного суду та узгодженні положень «Стратегії 2030» с положеннями «Стратегії сталого розвитку судової системи на 2021–2025 роки». Проект цього документу, схвалений Комісією з питань правової реформи і переданий для прийняття рішення Президенту України ще у грудні 2020 року².

¹ Відповідно до цієї стратегії ВВП повинен був підвищитися до 16000 доларів на одну людину, рівень іноземних інвестицій – досягти 40 млрд. доларів на рік. Більшість положень цього акту залишились невиконаними. Детальний аналіз причин цього явища тема окремого дослідження.

² Потребує узгодження з Річною національною програмою під егідою Комісії: Україна – НАТО на 2021, яка зокрема передбачає розширення використання інформаційних систем для забезпечення впровадження електронного суду,

За повідомленнями у засобах масової інформації С. Іошунаса «стратегія сталого розвитку» містить п'ять основних блоків реформування системи правосуддя.

1. Покращення механізмів доступу громадян до правосуддя з переглядом системи місцевих судів;

2. Удосконалення процесу судочинства. Зокрема, впровадження суду присяжних і системи перегляду вироків довічно засуджених;

3. Прискорення розвитку електронного судочинства за рахунок введення розгляду справ в режимі он-лайн і удосконалення системи альтернативного розгляду справ;

4. Удосконалення механізмів прийняття рішень у Верховному Суді; скерування судової практики за рахунок модельних (зразкових) рішень;

5. Оптимізація системи органів судової влади, зокрема і реорганізація державної судової адміністрації;

6. Розбудова системи відповідальності суддів [19].

У свою чергу «Стратегія – 2030» проблеми судів пропонує вирішувати наступним чином:

1. Переведення в електронну форму процесів документообігу у судах;

2. Запровадження можливості розгляду окремих категорій справ он-лайн незалежно від місця перебування сторін і суду;

3. Спрощення судових процедур у тій мірі, яка не погіршує гарантій судового захисту прав і свобод людини;

4. Забезпечення повного функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи;

5. Оновлення Єдиного державного реєстру судових рішень на основі доопрацьованої архітектури;

6. Запровадження системи штучного інтелекту для сприяння самостійному врегулюванню правового спору сторонами, а також для підготовки проєктів судових рішень;

7. Забезпечення значної кількості сервісів судів та судових послуг в електронному режимі [17, с. 26].

Порівняльний аналіз положень з двох наведених документів свідчить про відсутність суттєвих протиріч між ними, що є запорукою для прийняття відповідними органами узгоджених рішень і розробки проєктів нормативних актів, які будуть здатні вирішити програмні вище сформульовані цілі.

Оскільки «Стратегія – 2030» визнана основною¹ підчас розроблення інших «планів заходів, програм-запровадження електронного кримінального провадження з зазначенням конкретних строків виконання // Указ Президента України № 189 / 2021 від 11 травня 2021 року (див. офіц. сайт).

¹ Статус «основної» може змінитись у разі затвердження «Стратегії сталого розвитку судової системи на 2021–2025 роки» саме Верховною Радою України.

них і стратегічних документів, проєктів законів та інших актів законодавства» [20], то поза всяким сумнівом і Стратегія сталого розвитку судової системи на 2021–2025 роки повинна з нею узгоджуватись.

У першу чергу це стосується удосконалення механізмів доступу громадян до правосуддя і утворення нової мережі судів та розрахунків економічної обґрунтованості попиту на судові послуги.

Слід зазначити, що перелічені плани цифровізації судів базуються на численних розрізних наукових дослідженнях. Ще на початку нового тисячоліття у науковому середовищі активізувалась дискусія щодо шляхів оновлення цивільного і господарського права. Цікавою у цьому дискурсі виглядає пропозиція про розробку і прийняття Економічного кодексу, який би вивів кодифікацію господарського законодавства на якісно новий рівень. З урахуванням інтенсифікації інноваційних процесів; стрімкого розвитку електронної комерції і всіх форм дистанційної (он-лайн) торгівлі та розвитку інноваційних технологій (цифрових, блокчейн, біо-, нано- тощо); використання штучного інтелекту у господарській діяльності; формування та розвитку смарт-промисловості [21, с. 12].

При цьому лунають не поодинокі пропозиції щодо об'єднання адміністративної, господарської і цивільної юрисдикції. Характерно, що процес впровадження електронного суду в ці юрисдикції відбувається синхронно, шляхом закріплення однакових процедур доступу до правосуддя.

Дещо по-іншому розвивається ситуація у кримінальному судочинстві. У зв'язку з тим, що найважливішим етапом у будь-якому судовому процесі є оцінка доказів і саме за рахунок її реалізації можливе прийняття судового рішення «Іменем України», на сьогоднішній день важко уявити, що замість суддів це буде робити «штучний інтелект». Тому важко спростувати точку зору про те, що оцінка доказів була і буде залишатися у сфері розсуду суб'єкта оцінки і саме ґрунтуючись на його внутрішньому переконанні, яке пов'язане з розумною діяльністю. У цих випадках комп'ютерна програма стає хорошим електронним помічником у прийнятті процесуальних рішень [22, с. 12].

Але уявити собі, що сама досконала програма буде здатна замінити людський розум на нинішньому рівні цифровізації суспільства практично не можливо. Хоча відчутні помітні кроки на цьому шляху починають здійснюватись не тільки у Китаї, Японії, а й Україні. Так, Кабінет Міністрів України вніс у Верховну Раду України законопроекти №5360 та 5359, якими впроваджується у кримінальне судочинство штучний інтелект (ШІ) «Касандра». Ця програма повинна здійснити автоматизацію процесу узагальнення даних про особу злочинців і за її допомогою пла-

нується забезпечити обрання покарання з урахуванням перспектив виправлення особи, що скоїла злочин, а також визначати ступінь ризиків скоєння повторних злочинів тощо [23].

Якщо дещо перефразувати висловлювання Уоррена Бенніса, то у суді майбутнього будуть задіяні тільки двоє службовців: людина і собака. Людина буде потрібна для того, щоб годувати собаку. Собака буде потрібний для того, щоб не дозволяти людині торкатись до обладнання.

Спираючись на підсумки першого етапу впровадження української моделі і результати аналізів діяльності електронних судів у Великобританії, Канаді, Австралії, Сінгапурі, Естонії [24], законодавцями України вживаються певні заходи з удосконалення нормативної бази судочинства. Так, 1 червня 2021 року змінами до ст. 106¹ КПК України дано визначення дефініції «інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування» як системи, що забезпечує створення, збирання, зберігання, пошук, оброблення і передачу матеріалів та інформації (відомостей) у кримінальному провадженні. Тим самим зроблено дієвий крок у забезпеченні можливостей стороні захисту на отримання матеріалів справи у електронному вигляді [25].

Законопроекти №3860, №3860-1, №4360 передбачають унесення змін і доповнень до статті 120 ГПК, статті 128 ЦПК, статті 124 КАСУ та інших, якими пропонується врегулювати надсилання судових повісток на електронну адресу учасника судового провадження, подання процесуальних документів та подання доказів до суду та учасникам процесу електронними засобами.

У квітні 2021 року законодавцями зроблені кроки з метою приведення у відповідність з реальним станом діяльності електронних систем у судах. Зокрема, змінами у процесуальні кодекси (статті 43, 177 ЦПК України, статті 44, 161 КАСУ) не на суд, а на самих учасників судового розгляду покладено обов'язок направляти сторонам копії процесуальних документів, які подаються до суду в електронній формі.

З цього приводу Інтернет вибухнув коментарями щодо згортання курсу на впровадження в Україні електронного суду. Дійсно, це вимушений крок назад, зумовлений станом фінансування судової влади. Ці зміни у процесуальні кодекси закріплюють подальше існування паперової форми судочинства на невизначений термін і фактично передбачають запуск єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС) по частинам.

По задумці розробників ЄСІТС їх продукт мав характер «хмарної системи» і усі справи повинні були розглядатись і передаватись по інстанціям тільки в електронній формі (згідно змін до законів, що набрали чинності ще 15 грудня 2017 року). Однак

система з 1 березня 2019 року (як передбачалось) не запрацювала і у першу чергу тому, що суди не були готові для її запуску [27].

В обґрунтуванні законопроекту №3985 зазначалось, що суди не готові до розгляду електронних справ у зв'язку з відсутністю у судах системи електронного документообігу, яка б повноцінно від початку і до кінця забезпечувала б роботу з електронними документами. Відповідна програма відсутня, як і відсутній вмонтований редактор і програма для сканування.

За підсумками першого етапу впровадження електронних систем у судах України з'явилися фахові огляди проблем і недоліків застосування окремих операційних систем з конкретними пропозиціями щодо усунення недоліків [28].

Судді, які в Україні причетні до процесів цифровізації судів, наголошують на тому, що повномасштабне впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС) є дуже амбітним планом. Первісні плани про запуск 18 модулів (підсистем) «електронного суду» у 2019 році зіткнулись з проблемами як матеріального, так і організаційного плану, тому у 2021 році розглядається можливість затвердження Вищою Радою Правосуддя відповідного положення, яке передбачає впровадження лише 4-х модулів: електронний кабінет, електронний суд, тобто обмін документами між судами, відеоконференцз'язок, підсистему електронного документообігу. Усі інші відкладені до кращих часів [28].

В останні роки в Україні активізувалась робота з прийняття підзаконних нормативних актів, які деталізують окремі законодавчі норми. Окрім наведеного «Положення», яке має затвердити Вища Рада Правосуддя, на виконання вимог частини 4 статті 195 КАС України на період карантину розроблена інструкція щодо використання електронної системи «EASYcon» для проведення судових засідань в он-лайн режимі. Крім того у судах напрацьовуються і відповідні локальні нормативні акти з унормування проведення відеоконференцій у судових засіданнях.

На стадії вступу у дію нових програмних документів викликає стурбованість відсутність ґрунтовних узагальнень практики виконання стратегій і концепцій, які вичерпали свою дію, з оцінкою причин невиконання значної кількості їх положень. Потребує також узгодженості стратегія у сфері судівництва з положеннями спеціального розділу другого напрямку (стор. 18–36) Національної економічної стратегії та іншими вище переліченими програмними документами.

Приступаючи у 2021 році до нового етапу цифровізації у судовій системі, усім її структурам належить розробити робочі плани впровадження положень Єдиної узгодженої стратегії, зокрема і на регі-

ональному рівні. План першочергових заходів повинен містити (передбачати) ґрунтовні аналізи стану виконання «Стратегії розвитку судової системи України на 2015–2020 роки» та виявлення причин невиконання запланованих заходів з прийняття рішення про продовження термінів виконання пунктів без втілення яких у життя неможливий подальший розвиток. До першочергових слід також віднести прискорення процесів задекларованої судової реформи і визначення зі структурами судів у зв'язку з адміністративно-територіальною реформою (укрупнення адміністративних районів) так і судовими юрисдикціями у зв'язку з чисельними пропозиціями стосовно об'єднання цивільних, адміністративних, господарських судів, а також системою організаційного забезпечення судової влади.

Одночасно з процесом кардинальних реформ потребують законодавчого унормування подальші процедури електронного суду пов'язані з впровадженням штучного інтелекту у правосудді.

При цьому однією з головних проблем залишається неузгодженість положень Національної економічної стратегії – 2030 з іншими програмними документами, а також відсутність закріпленої на законодавчому рівні їх ієрархічної підпорядкованості.

Висновки і пропозиції.

1. Проект Закону України «Про нормативно-правові акти» доповнити положеннями, у яких дати визначення термінів: «стратегія реформи», «концепція реформи», «державна програма», встановити механізми їх розробки і прийняття та суб'єктів їх

затвердження, з урахуванням зокрема і авторських пропозицій;

2. При Національній академії правових наук України створити НДІ «Судової влади», першочерговими завданнями якого повинні стати зокрема і дослідження шляхів впровадження штучного інтелекту у правосуддя;

3. У невідкладному режимі визначитись з завершенням судово-правової реформи і системою судів, як у зв'язку з адміністративно-територіальною реформою, так і наявними концепціями удосконалення системи судових юрисдикцій;

4. Приступити до розробки механізмів впровадження штучного інтелекту у правосудді;

5. Розробити систему матеріально-технічного забезпечення цифровізації судів;

6. Приступити до розробки змін у процесуальні кодекси з впровадження національної моделі судового прецеденту на основі обов'язковості правозастосовної практики Верховного Суду;

7. До утворення спеціальної установи реформувати центр ДСА України «Інформаційні судові системи», створивши наукову лабораторію з розробки програм цифровізації судової діяльності.

Визначаючи достатність заходів як по стратегічному плануванню, так і нормативному забезпеченню діяльності електронного суду в Україні, залишається лише винайти можливості належного фінансування судової влади, без якого всі ці амбітні плани з цифровізації системи судів залишаться черговим маревом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бринцев В. Д., Захаренко О. Електронно-технічне забезпечення судової влади. *Право України*. 2000. № 4. С. 44–48.
2. Бринцев О. В. «Електронний суд» в Україні. Досвід та перспективи: монографія. Харків : Право, 2016. 72 с.
3. Бринцев О. В. Процесуальна революція – єдиний шлях електронного судочинства. *Безпечне інноваційне суспільство: взаємодія у сфері правової освіти та правового виховання* : матеріали міжнародної інтернет-конференції (25 трав. 2016 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, НДІ прав, забезп. інновац. розвитку Нац. акад. прав, наук України, Наук, б-ка Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2016. С. 24–26. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/10858?locale=uk>.
4. Кушакова-Костицька Н. В. Філософсько-правові засади становлення і розвитку інформативного суспільства в Україні : дис. ... док. юрид. наук. Київ, 2019. 514с.
5. Побудова інформаційного суспільства – глобальне завдання у новому тисячолітті: Декларація ООН від 12 грудня 2003 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c57#Text.
6. Рекомендації CM/Rec (2009) 1 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам.
7. Висновок European Commission. 2015 рік. Цитується з Eurostat Statistics Explained. С.30. Показатели Европа 2020 R&D и инновации. URL: <https://www.spbstu.ru/>.
8. Бринцев О. В. Електронне судочинство. Сучасний стан правового регулювання. *Правове забезпечення віртуалізації інфраструктури національної економіки України* : монографія / за ред. С. В. Глібка, А. В. Стріжкової. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2019. С. 92–114.

9. Кушакова-Костицька Н. В. Розвиток електронного судочинства в Україні: проблемні питання. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права ім. Короля Данила Галицького*. 2013. № 7. С. 139–145. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivif_2013_7_21.
10. Шаповалова О. В., Шевченко Л. С., Стріжкова А. В. та ін. Правове забезпечення віртуалізації інфраструктури національної економіки України : монографія / за ред. С. В. Глібка, А. В. Стріжкової. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2019. 184 с. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/17481>.
11. Концепція електронного суду України. Державне підприємство «Інформаційні судові системи». Київ, 2012. 30 с. URL: https://ukbs.org.ua/files/koncept_digital_ukr.pdf.
12. Бринцев В. Д. Судовий конституціоналізм в Україні: доктрина і практика формування : у 2 кн. : монографія. Харків: Право, 2013. Кн. 1. 392 с.
13. Кизим Н. А., Омаров Ш. А. Практика составления и проблемы реализации стратегии развития Украины и ее регионов. *Проблеми економіки*. 2010. № 4. С. 12-21. URL: https://www.ndc-ipr.org/media/ndc_old/documents/problems-of-economy-2010-4_0-pages-13_21.pdf.
14. Гальчинський А. С., Геєць В. М. та ін. Стратегія економічного і соціального розвитку України на 2004-2015 роки «Шляхом Європейської інтеграції». Київ : ІВЦ Держкомстату України, 2004. 416 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Heiets_Valerii/Stratehiia_ekonomichnoho_i_sotsialnoho_rozvytku_Ukrainy_2004-2015_shliakhom_yevropeiskoi_intehratsii/; Стратегія розвитку України на період до 2020 року. URL: <http://uspishnaukraina.com.ua/nsa/150.html>.
15. Черних О. Перспективи впровадження штучного інтелекту та блокчейн-технологій у господарському судочинстві. 2021. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/perspektyvy-vprovadzhennya-shtuchnogo-intelektu-ta-blokchejn-tehnologij-u-gospodarskomu-sudochynstvi/>.
16. Романчук О. З., Бисага Ю. М., Берч В. В., Нечипорук Г. Ю., Чечерський В. І. Електронне урядування: конституційно-правове дослідження : монографія. Ужгород, 2021.
17. Національна економічна стратегія на період до 2030 року: затв. Постановою КМУ від 3 березня 2021 року № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>.
18. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: затв. Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>.
19. Стратегія сталого розвитку судової системи на 2021–2025 роки. URL: http://nsj.gov.ua/files/1608632048%D0%A1%D0%A2%D0%A0%D0%90%D0%A2%D0%95%D0%93%D0%86%D0%AF_18.12_%D0%9D%D0%9C%D0%A0.pdf
20. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року : Постанова КМУ від 03.03.2021 р. № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>.
21. Резнікова В. Сталий розвиток національної економіки неможливий без економічного багатоманіття. *Юридичний вісник України*. 2021. № 12 (1341).
22. Біленчук П., Малій М. Карне електронне право Європи й України: порівняльний аналіз. *Юридичний вісник України*. 2021. № 8 (1337).
23. Хрипун В. Оценивать опасность преступников будет «Кассандра». *Судебно-юридическая газета*. 2021. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/198879-otsenivat-opasnost-prestupnikov-budet-kassandra-denis-malyuska-soobschil-chto-kmu-vnes-proekt-v-radu>.
24. Мамченко Н. Онлайн суды для Украины: что ЕБРР предлагает внедрить в нашей стране. *Судебно-юридическая газета*. 2021. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/197168-onlayn-sudy-dlya-ukrainy-chto-ebrr-predlagaet-vnedrit-v-nashey-strane>.
25. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування: Закон України від 01.06.2021 р. №5246. (Законопроект про E-case).
26. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судово-інформаційної телекомунікаційної системи : Закон України від 27.04.2021 р. №3985. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/t211416?an=&ed=&dtm=&le=>.
27. Мамченко Н. Электронное правосудие без электронной формы дел: как будут запускать ЕСИТС. 2021. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/200408-elektronnoe-pravosudie-bez-elektronnoy-formy-del-kak-budut-zapuskat-esits>.
28. Костенко Е. ЕСИТС (Електронний суд). Тестуємо електронний суд. 4390.
29. Швецова Л. Повномасштабний запуск ЕСИТС – питання не одного року. *Закон і Бізнес*. 2021 року. URL: <https://hej.gov.ua/news/larysa-shvecova-povnomasshtabnyy-zapusk-yesits-pytannya-ne-odnogo-roku>.

REFERENCES

1. Bryntsev V. D., Zakharenko O. (2000). Elektronno-tekhnichne zabezpechennia sudovoi vlady. *Pravo Ukrainy – Ukrainian law*, 4, 44–48 [in Ukrainian].
2. Bryntsev O. V. (2016). «Elektronnyi sud» v Ukraini. Dosvid ta perspektyvy. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
3. Bryntsev O. V. (2016). Protseusualna revoliutsiia – yedynyi shliakh elektronnoho sudochynstva. *Bezpekovе innovatsiine suspilstvo: vzaiemodiia u sferi pravovoi osvity ta pravovoho vykhovannia: materialy mizhnarodnoi internet-konferentsii (25 trav. 2016 r.) – Safe Innovative Society: Interaction in the Field of Legal Education and Legal Education: Proceedings of the International Internet Conference*. Kharkiv: Pravo, 24-26. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/10858?locale=uk> [in Ukrainian].
4. Kushakova-Kostytska N. V. (2019). Filosofsko-pravovi zasady stanovlennia i rozvytku informatyvnoho suspilstva v Ukraini. *Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
5. Pobudova informatsiinoho suspilstva – hlobalne zavdannia u novomu tysiacholitti: Deklaratsiia OON vid 12 hrudnia 2003 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c57#Text [in Ukrainian].
6. Rekomendatsii SM/Rec (2009) 1 Komitetu Ministriv Rady Yevropy derzhavam-chlenam [in Ukrainian].
7. Vysnovok European Commission. 2015 rik. (2015). Tsytuetsiia z Eurostat Statistics Explained. P. 30. Pokazately Evropa 2020 R&D y ynnovatsyy. URL: <https://www.spbstu.ru/> [in Ukrainian].
8. Bryntsev O. V. (2019). Elektronne sudochynstvo. Suchasnyi stan pravovoho rehuliuвання. *Pravove zabezpechennia virtualizatsii infrastruktury natsionalnoi ekonomiky Ukrainy –Legal support of virtual implementation of the infrastructure of the national economy of Ukraine*. S. V. Hlibko, A. V. Strizhkova (Ed.). Kharkiv: NDI PZIR NAPrN Ukrainy, 92–114 [in Ukrainian].
9. Kushakova-Kostytska N. V. (2013). Rozvytok elektronnoho sudochynstva v Ukraini: problemni pytannia. *Naukovo-informatsiinyi visnyk Ivano-Frankivskoho universytetu prava imeni Korolia Danyla Halytskoho – Scientific and informational bulletin of Ivano-Frankivsk University of Law named after King Danylo Halytskyi*, 7, 139-145. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivif_2013_7_21 [in Ukrainian].
10. Shapovalova O. V., Shevchenko L. S., Strizhkova A. V. et al. (2019). Pravove zabezpechennia virtualizatsii infrastruktury natsionalnoi ekonomiky Ukrainy. S. V. Hlibko, A. V. Strizhkova (Ed.). Kharkiv: NDI PZIR NAPrN Ukrainy. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/17481> [in Ukrainian].
11. Kontsepsiia elektronnoho sudu Ukrainy. Derzhavne pidpriemstvo «Informatsiini sudovi systemy». (2012). Kyiv. URL: https://ukbs.org.ua/files/koncept_digital_ukr.pdf [in Ukrainian].
12. Bryntsev V. D. (2013). Sudovyi konstytutsionalizm v Ukraini: doktryna i praktyka formuvannia (Vols 1-2; Vol. 1). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
13. Kizim N. A., Omarov Sh. A. (2010). Praktika sostavleniya i problemy realizatsii strategii razvitiya Ukrainy i eye regionov. *Problemy ekonomiky – Economic problems*, 4, 12-21. URL: https://www.ndc-ipr.org/media/ndc_old/documents/problems-of-economy-2010-4_0-pages-13_21.pdf [in Russian].
14. Halchynskiy A. S., Heiets V. M. et al. (2004). Stratehiia ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku Ukrainy na 2004-2015 roky «Shliakhom Yevropeiskoi intehratsii». Kyiv: IVTs Derzhkomstatu Ukrainy. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Heiets_Valerii/Stratehiia_ekonomichnoho_i_sotsialnoho_rozvytku_Ukrainy_2004-2015_shliakhom_yevropeiskoi_intehratsii/ [in Ukrainian]; Stratehiia rozvytku Ukrainy na period do 2020 roku. URL: <http://uspishnaukraina.com.ua/nsa/150.html> [in Ukrainian].
15. Chernykh O. (2021). Perspektyvy vprovadzhennia shtuchnoho intelektu ta blokchein-tekhnologii u hospodarskomu sudochynstvi. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/perspektyvy-vprovadzhennya-shtuchnogo-intelektu-ta-blokchejn-tehnologij-u-gospodarskomu-sudochynstvi/> [in Ukrainian].
16. Romanchuk O. Z., Bysaha Yu. M., Berch V. V., Nechyporuk H. Yu., Checherskyi V.I. (2021). Elektronne uriaduvannia: konstytutsiino-pravove doslidzhennia. Uzhhorod [in Ukrainian].
17. Natsionalna ekonomichna stratehiia na period do 2030 roku: zatv. Postanovoiu KMU vid 3 bereznia 2021 roku № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> [in Ukrainian].
18. Stratehiia staloho rozvytku «Ukraina – 2020»: zatv. Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 12 sichnia 2015 r. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text> [in Ukrainian].
19. Stratehiia staloho rozvytku sudovoi systemy na 2021–2025 roky. URL: http://nsj.gov.ua/files/1608632048%D0%A1%D0%A2%D0%A0%D0%90%D0%A2%D0%95%D0%93%D0%86%D0%AF_18.12_%D0%9D%D0%9C%D0%A0.pdf [in Ukrainian].

20. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ekonomichnoi stratehii na period do 2030 roku : Postanova KМУ vid 03.03.2021 r. № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> [in Ukrainian].
21. Reznikova V. (2021). Stalyi rozvytok natsionalnoi ekonomiky nemozhlyvyi bez ekonomichnoho bahatomanittia. *Yurydychnyi visnyk Ukrainy – Legal Bulletin of Ukraine*, 12 (1341) [in Ukrainian].
22. Bilenchuk P., Malii M. (2021). Karne elektronne pravo Yevropy y Ukrainy: porivnialnyi analiz. *Yurydychnyi visnyk Ukrainy – Legal Bulletin of Ukraine*, 8 (1337) [in Ukrainian].
23. Khripun V. (2021). Otsenivat opasnost prestupnikov budet «Kassandra». *Sudebno-yuridicheskaya gazeta – Judicial and legal newspaper*. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/198879-otsenivat-opasnost-prestupnikov-budet-kassandra-denis-malyuska-soobschil-cto-kmu-vnes-proekt-v-radu> [in Russian].
24. Mamchenko N. (2021). Onlayn sudy dlya Ukrainy: chto EBRR predlagayet vnedrit v nashey strane. *Sudebno-yuridicheskaya gazeta - Judicial and legal newspaper*. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/197168-onlayn-sudy-dlya-ukrainy-cto-ebrr-predlagaet-vnedrit-v-nashey-strane> [in Russian].
25. Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy shchodo zaprovadzhennia informatsiino-telekomunikatsiinoi systemy dosudovoho rozsliduvannia: Zakon Ukrainy vid 01.06.2021 r. №5246. (Zakonoproekt pro E–case) [in Ukrainian].
26. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv shchodo zabezpechennia poetapnoho vprovadzhennia Yedynoi sudovo-informatsiinoi telekomunikatsiinoi systemy : Zakon Ukrainy vid 27.04.2021 r. №3985. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/t211416?an=&ed=&dtm=&le=> [in Ukrainian].
27. Mamchenko N. (2021). Elektronnoye pravosudiye bez elektronnoy formy del: kak budut zapuskat ESITS. *Sudebno-yuridicheskaya gazeta - Judicial and legal newspaper*. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/200408-elektronnoe-pravosudie-bez-elektronnoy-formy-del-kak-budut-zapuskat-esits> [in Russian].
28. Kostenko E. ESITS (Elektronnyi sud). Testuiemo elektronnyi sud. 4390 [in Ukrainian].
29. Shvetsova L. (2021). Povnomasshtabnyi zapusk ESITS – pytannia ne odnogo roku. *Zakon i Biznes - Law and business*. URL: <https://hcj.gov.ua/news/larysa-shvecova-povnomasshtabnyy-zapusk-yesits-pytannya-ne-odnogo-roku> [in Ukrainian].

БРЫНЦЕВ ВАСИЛИЙ

доктор юридических наук, профессор, ведущий научный сотрудник НИИ правового обеспечения инновационного развития Национальной академии правовых наук Украины

ПРОБЛЕМЫ ТРАНСФОРМАЦИИ ПОЛОЖЕНИЙ «НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СТРАТЕГИИ 2030» В НОРМАТИВНУЮ БАЗУ ЭЛЕКТРОННОГО СУДА УКРАИНЫ

Статья посвящена исследованию итогов предыдущих этапов цифровизации судопроизводства и проблемам трансформации нового экономического курса через реализацию принципа верховенства права, намеченного «Национальной экономической стратегией на период до 2030 года» в национальную модель электронного суда Украины.

Ключевые слова: национальная экономическая стратегия, верховенство права в экономической стратегии, цифровизация судопроизводства, электронный суд, суд в смартфоне, «Стратегия–2030».

BRYNTSEV VASYL

Full PhD in Law, Professor, Leading Researcher of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine

PROBLEMS OF TRANSFORMATION OF THE PROVISIONS OF THE «NATIONAL ECONOMIC STRATEGY 2030» INTO THE REGULATORY FRAMEWORK OF THE ELECTRONIC COURT OF UKRAINE

Problem setting. The adoption in Ukraine of the “National Economic Strategy for the period up to 2030” (hereinafter – the “Strategy - 2030”) encourages a comprehensive analysis of the implementation of previous programs and sectoral

“strategies” and “concepts” completed in 2020 and the development of ways to implement certain sections of the strategic course of economic development of the state, in particular their transformation into judicial legislation.

The approach of the authors-developers of the “Strategy - 2030” and the selection as one of the key areas of “rule of law” with the goal of “ensuring fair justice in Ukraine based on the rule of law, protection of human rights and freedoms, individuals and legal entities “is commendable”, while emphasizing the problem of “ low level of trust in the judiciary”; “Imperfection of electronic services in the activities of courts” and “only partial introduction of electronic justice”. That is why the European Bank for Reconstruction and Development intends to launch a project in Ukraine in 2021 to establish online courts. The implementation of such an innovative program creates the preconditions for the reality of the announced state course on the “court in a smartphone” and stimulates urgent measures to develop a regulatory framework for the implementation of grand strategic plans.

The purpose of the article is to study the relationship between innovation processes in the economy with the introduction of the Ukrainian model of e-court and find ways to digitize access to justice while developing proposals for ways to transform the provisions of “Strategy - 2030” into specific bills due to the introduction of modern information technologies.

Analysis of resent researches and publications shows that until 2021, researchers of innovation and ways to improve economic development did not link these processes with the state of the rule of law, not to mention the relationship with the introduction of electronic justice .

The works of V. Bilous, O. Bryntsev, I. Bogolyubsky, O. Golovchenko, N. Golubeva, I. Izarova, A. Kalamaiko, N. Kushakova - Kostytska, N. Loginova and others are devoted to the issue of introduction of modern information and communication technologies in the Ukrainian judiciary with analyzes of certain aspects of digitalization of courts of Ukraine.

Article’s main body. Based on a comprehensive analysis of the practice of adopting various sectoral strategies and concepts, the need for proper regulation of procedures for the development and adoption of program documents is emphasized. At the same time, the previously expressed proposal supported the strategy of socio-economic development of the country to understand the formed for the long term certain areas of economic and legal development of the country.

Building a sustainable e-government system in the country is the key to the simultaneous development of e-court as one of the key components of the overall digitalization of society.

Among the main problems is the absolute unpreparedness of the existing legal framework for the introduction of artificial intelligence in court proceedings and the emphasis on the validity of legislative adjustments to the e-court system in Ukraine.

Conclusions. In essence, they are reduced to organizational proposals for the formation of a research unit in the Academy of Legal Sciences of Ukraine, which would study artificial intelligence in the judiciary and develop programs of information technology support of e-court in Ukraine and specialized programs for digitization of judicial activity. At the same time, the need to complete the formation of the structure of courts and judicial jurisdictions has been further substantiated by developing amendments to the procedural legislation regarding the national model of judicial precedent.

Key words: national economic strategy, the rule of law in economic strategy, digitalization of justice, electronic court, court in a smartphone, “Strategy–2030”.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Бринцев В. Д. Проблеми трансформації положень «національної економічної стратегії 2030» у нормативну базу електронного суду України. *Право та інновації*. 2021. № 2 (34). С. 7–17.